

บ้านดง

เรียกตัวเองว่าอีมปี ที่นี่นับถือ อะลา คือ เทวดาบนสวรรค์ เป็นสิงคัດสีทึบที่อีมปีบ้านดงนับถือ โดยจะจัดพิธีไหว้เทวดาทุกวันที่ 16 เมษาของทุกปี “อะลาป” ทำหน้าที่สื่อสารกับเทวดา ซึ่งสืบทอดผ่านเชื้อสายสกุล “สีตื้อ” นำเครื่องสักการะน้อมนำบุชาที่ศาลเทวดา เรียกว่า “อะลาเกอ”

การเปลี่ยนแปลง

การคงเอกลักษณ์เฉพาะของชนเผ่า ทั้งภาษาพูดและประเพณี สำคัญ เป็นเรื่องที่ยากขึ้นในยุคสมัยใหม่ การศึกษาทำให้เยาวชนรุ่นใหม่มีโอกาสใช้ภาษา ก่อ(อีมปี) น้อยลง เข้าร่วมประเพณีวัฒนธรรมยกขึ้น ภูมิปัญญาและองค์ความรู้ รวมถึงการเรียนรู้ประเพณีที่ดีงาม กำลังจะสูญหายไป เพราะคนสืบทอดถูกกลืนกล้ายังและทำให้เป็นคนรุ่นใหม่

ปัจจุบัน

ร้อยละ 75 ยังพูดภาษา ก่อ(อีมปี) ในครอบครัว มาก 194 คน คนเรียนหนังสือนอกหมู่บ้าน การรักษามารดกทางวัฒนธรรมด้านภาษาที่กระหงวนธรรมขึ้น ทะเบียนใช้เมื่อปี 2557 จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ชาว ก่อ-อีมปี ต้องรณรงค์ให้เกิดการยอมรับและสืบทอดสู่รุ่นหลัง

The Member States of the European Union have decided to link together their know-how, resources and destinies. Together, they have built a zone of stability, democracy and sustainable development whilst maintaining cultural diversity, tolerance and individual freedoms.
The European Union is committed to sharing its achievements and its values with countries and peoples beyond its borders.

This views expressed in this publication do not necessarily reflect the views of the European Commission

ຈ່າຊູ້ ກ່ອ (ອືມປີ) ຂ້ອງ ກ່ອ (ອືມປີ) ມີເຈົ້າ
ພວກເຮານກ່ອ (ອືມປີ) ຕອງພຸດພາກ່ອ (ອືມປີ)

ໂຄງການ
ພັຜະນາຈະບຸລາຍຂໍ້ມູນເພື່ອສ່ວນສ້າງ
ຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ໜ້າແພ່າເພື່ນເມືອງໃນປະເທດໄທ
ສັດທະນາໂດຍ

ສະບັບສຸດ
ສະບັບສຸດໂດຍ:

EUROPEAN UNION
IWGIA

ประวัติศาสตร์

ชาวก่อ (อีมปี) เชื่อว่าถูกการดัดต้อนมาจากการแครวนสินสองปันนา ตอนใต้ของจีน ในยุค “เก็บผักใส่ซ่าเก็บข้าใส่เมือง” โดยเข้ามาร่วมกันครั้งแรกที่บ้านม่วงเน่า ปัจจุบันคือบ้านเชียงแล อ.ท่าวังผา จ.น่าน จากนั้นได้แยกออกไปสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่อาศัยอยู่ภูแลงกาบ้านเสือกิน (สะเกิน) ทำหน้าที่ผลิตดินประสิwa ดินปืนให้เจ้านคร่น(เจ้าขาก่าน) อีกกลุ่มนึงไปเลี้ยงช้างเลี้ยงม้าให้เจ้าเมืองแพร่ เจ้าหลวงขาเค ที่จ.แพร่ สมัยแรกๆ ทั้งสองกลุ่มยังไม่มาหาสู่กันอยู่ แต่ระยะหลังเริ่มเห็นห่างกันออกไป กลุ่มที่อยู่สะเกินยังเรียกตัวเองว่า “ก่อ” ส่วนกลุ่มที่อยู่บ้านดง จ.แพร่ เรียกตัวเองว่า “อีมปี” ปัจจุบันทั้งสองกลุ่มได้หารือกันและตกลงกันว่าจะใช้ชื่อ “ก่อ” เป็นหลัก แต่ให้สำคัญว่า อีมปีอยู่ในวงเล็บเพื่อให้รู้ว่าเป็นคนกลุ่มเดียวกัน

“ก่อสะเกิน
ผลิตดินปืน
ขึ้นค้างคาวส่าง
เจ้าเมืองน่าน”

“อีมปีบ้านดง
เลี้ยงม้า-ช้าง
เจ้าเมืองแพร่”

ประชากร

จากการสำรวจปี 2560 มีดังนี้

	ก่อ (อีมปี)	ก่อสะเกิน	อีมปีบ้านดง
ครัวเรือน	441	112	329
ประชากร	1287	408	879
ชาย	659	204	455
หญิง	628	204	424

วิถีชีวิต

ชาวก่อ(อีมปี) ทั้งสองพื้นที่ ยังคงมีวิถีชีวิตและทำกินด้วยการทำนาและทำสวนเป็นเดียวกัน แต่ขึ้นกับภูมิประเทศแต่ละพื้นที่ที่อยู่อาศัย ก่อสะเกินยังมีทำข้าวไร่ แต่อีมปีบ้านดงทำนาเป็นหลัก

- บ้านดงที่ดินมั่นคง มีเอกสารสิทธิ์ แต่เหลือน้อยลง เฉลี่ย 2 ไร่ต่อกรัวเรือน
- บ้านสะเกิน ที่ดินเฉลี่ย 15 ไร่/กรัวเรือน แต่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ เพราะติดเขตป่าอนุรักษ์

วิถีวัฒนธรรมที่เหมือนกัน คือ การนับถือเทวดา แต่ต่างกัน คือ ก่อสะเกินมีพิธีกรรมไหว้ผีເຂົ້ວ ผีประจำตระกูลและบุชาผีเจ้าหลวง ขณะที่อีมปีบ้านดงจะไม่มีการนำผีต่างๆ เข้ามาในพิธีกรรมจะเกี่ยวข้องกับ “เทวดา” เท่านั้น

บ้านสะเกิน

บ้านสะเกิน

ยังมีการสืบทอดเชือสายตามประเพณีเดิม โดยแบ่งออกเป็น 4 ตระกูล คือ ตระกูลบุก ตระกูลพญาขาว ตระกูลพญาพรหม และตระกูลพวකໃຕ แต่ละตระกูลจะมีເຊື້ອປິບຮັບພຽງ หรือ “ນ່ອອີ” มี “ຂ້າວຈໍາ” เป็นຜູ້ປະກອບພຶກຮົມ

เจ้าหลวงจ່ວມຄໍາ

เป็นผู้นำชาวก่อที่นำพาสมาชิกมาอยู่ที่บ้านสะเกินและเสียชีวิตที่หมู่บ้านนี้ ชาวก่อให้ความนับถือและสร้างศาลเจ้าไว้สำหรับเคрапบูชา อยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน โดยจะมีการทำบุญปีละ 2 ครั้ง คือ เดือน 4 (มกราคม-กุมภาพันธ์) ขึ้น 3 ค่ำ และเดือน 8 (พฤษภาคม) ขึ้น 3 ค่ำ